

prepir roditi. Res, da je to nekterim pisateljem nepriležno, ker zastajajo njihni spisi; pa občinstvo se s tem rado zadovolji, ker je kmalo sito neprijetnega ravsanja.

2. Kritika, kritika, pa kritika! Eden kritiko rabi, eden kritiko terpi. Če je prvi po svoji misli rojen v to, da kritikuje, mora po moji misli včasih tudi namenjen biti v to, da je kritikovan. Tako obstojim pri drugem; naj tudi gosp. Levstik in gosp. Cegnar terpita kako kritiko. Če ona „ne kritikujeta vselej po bratovsko“, naj ne zamerita, če jima katerikrat kaj pové kak starji brat.

Gosp. Cegnar posebej pravi, da prvi štirje stavki moje kritike so vegasti. Nasproti naj povem: če je bilo kaj vegastega pri meni, je bila vsa moja kritika vegasta, in ne samo štirje stavki; če je bila pa vegasta, je bila v tem pomenu, da ni samo hvalila, temuč tudi grajala; kakor sploh prava kritika dobro hvali na eni strani, slabo graja na drugi strani. Rajni Čop nam je kdaj pravil verstico, ki jo je pisal A. V. Schlegel:

„Der Choliambus ist ein Vers für Kunstrichter.“

Choliambus, to je, hromi jamb, je pesniška verstica, ki je sestavljena iz jambov, in se končava s trohejem, je tedaj nekako hromasta, ali če kdo raji hoče, vegasta. Ta verstica je primerjena kritikarjem, ker za hvalo se pri njih primaja rada graja (als hinkender Bote). V taki meri bi jez kteremu naših kritikarjev, ki se toliko znašajo s svojim pretresovanjem, hotel povedati:

Po družih mahal si, pa si zadel sebe!

Gosp. Cegnar pravi, da jez v svoji kritiki mešam resnico z neresnico. Pa mislim, da neresnica je le pri mojem pretresovavcu. Jez sem vendar v začetku svoje kritike izgovoril besedo, da se v sestavku „Napak“ še kaj nahaja, kar bi si utegnili naša slovnica privzeti, sem tedaj njegov spis vendar tudi pohvalil; in moj pretresovavec nekako vegasto kramlja, kakor da bi bil samo grajal. Če pa že mora biti, da sem neresnico izrekel, sem jo morda v tem, ker sem g. Levstika tudi za to hvalil, kar so prav za prav že drugi pred njim pisali, je pa on kot svoje prodajal. Kar sem pa jez nad pisateljem „Napak“ grajal, za drugo stran mojo besedo poterdi gosp. Cegnar sam; on namreč pravi: „Ne rečem, da bi ne bil gosp. Levstik včasih nekoliko preojster.“ Drugi ta „preojster“ kak drugač imenujejo.

Gosp. Cegnar meni, da jez prazno grajam brez dokazov; pa sam me brez dokazov hoče odpraviti; saj kar on rabi v dokaz za se, velja za me. Prvi stavek moje kritične graje je bil: Gospod pisatelj „Napak“ tako govori, kakor da bi doslej nobeden slovenskih pisateljev ne bil razumel slovenskega duha. To po gospod Cegnarjevi misli ni resnica, ker gospod Levstik na ravnost govori, da je Prešeren lepšal in gladil jezik. No! no! sam Prešeren! samo eden? to je veliko! Nemec bi rekel: „Einer ist keiner.“ K temu pa naj se privzemó še besede, ki jih gosp. Cegnar dalje piše od gosp. Levstika: Sicer pa bi bilo dobro za nas, da prebiramo njegove spise; v njih se nahaja dobrega za vse. Dobro naj pomni vsakteri „za vse“; nikjer ni nič razložka, kateri vsi, tedaj se ne more drugač misliti, kakor vsi slovenski pisatelji, mladi in stari, začetniki in mojstri. Tedaj je vendar po lastni gosp. Cegnarjevi besedi resnica, da doslej nobeden slovenskih pisateljev ni razumel slovenskega duha, razun gosp. Levstika. Pridi torej (zakaj Prešeren je že umerl) gosp. Koseski, v kterega pesmih smo še le našli jezik slovenski, da smo stermei, tako veličasten, bogat in krepák! Pridite drugi slavljani pesniki slovenski vsi! berite „Napake slovenskega pisanja“; glejte, kako slaba je še vaša pisarija! Pridita tudi (zakaj Vodnik in Kopitar sta umerla) gosp. Metelko in gosp. Murko, ki sta pisala slovenske

slovnice, ko je slovenščina še malo prijatlov štela! Pridite vsi drugi hvaljeni slovničarji slovenski vsi! pregledujte „Napake slovenskega pisanja“; glejte, ondi še le najdete, kar niste vedili!

3. Kritika, kritika, pa kritika! Eden kritiko rabi, pa kdo naj jo rabi, in kako? Naj dobro pomni vsakteri: Kritika, kritika, pa kritika! tedaj kritika trikrat. Tedaj naj se dobro razloči, po tem se prav uči. „Qui bene distinguit, bene docet.“

a) Kritiko naj rabi najpred pisatelj sam pri sebi. To velja vsakteremu pisatelju, bodi si mlaji, bodi si začetnik, bodi si mojster; brez lastne kritike tudi mojstrov ni, začetniki pa, in to so ravno nadepolni mladenči, naj si brez lastne kritike tudi ne obetajo pospeha. To je učil slavni rimski pesnik Horaci:

„Nec virtute foret, clarisve potentius armis,
Quam lingua, Latium, si non offenderet unum-
Quemque poetarum limae labor, et mora. Vos, o
Pompilius sanguis, carmen reprehendite, quod non
Multa dies, et multa litura coercuit, atque
Perfectum decies non castigavit ad unguem.“

De arte poet. v. 289 — 294.

b) Kritiko naj rabi po tem prijatelj pri prijatelju, učenik pri učencu, mojster pri začetniku. To je druga kritika, ki se pa godi posamezno, bodi si v ustni besedi, ali v dopisih. Tudi to uči ravno pohvaljeni Horaci:

Tu nihil invita dices, faciesve Minerva;
Id tibi iudicium esto, ea mens: si quid tamen olim
Scripseris, in Metii descendat, iudicis aures,
Et patris, et nostras, nonumque prematur in annum,
Membris intus positus. Delere licebit,
Quod non edideris; nescit vox missa reverti.

De arte poet. v. 385 — 390.

c) Kritiko naj rabi še le v zadnje ptuji presojevavec, ko je spis dan med svet. To je tretja kritika, in tista se rabi očitno, bodi si v bukvah, ali v časnikih, ali v slovstvenih govorih. To kritiko utegne meniti Horaci, ko se glasi:

Vir bonus, et prudens versus reprehendit inertes —
Fict Aristarchus.

De arte poet. v. 445. 450.

Očitna kritika bi preveč imela opraviti, če bi mogla vse pervence nadepolne mladine, bodi si tudi bolj izbrane, v časnikih pretresovati; malo bi časniki po tem imeli bravcov. Čujte zopet Horacija:

Indoctum doctumque fugat recitator acerbus.

De arte poet. v. 474.

Hicinger.

Kratkočasnica.

* K nekemu imenitnemu dohtarju v Peštu je prišel te dni nek kmet iz Kečkemeta in mu položil na mizo pet tolarjev rekoč: „Že pred več meseci ste mi ozdravljali mojo ženo in danes Vam prinesem plačilo.“ Zdravnik, ki je že skor pozabil na ta dolg, se čudi, da mu mož pritira zdaj terdih tolarjev. „Zdaj Vam lahko plačam svoj dolg, ker sem pred tednom poerbal precej srebra. Ker ste pa že tako dobri bili, da ste mi ozdravili ženo, Vas še nekaj lepo prosim.“ „In kaj je to?“ „Da bi mi hotli sreberni dnar zmenjati. Dajte mi za-nj toliko bankovcev, kolikor mislite, da je prav.“ Izgovoril je pa mož te besede tako pobitega serca, da se je vidilo, da misli, da je vès sreberni dnar za nič. Ko mu pa dohtar odšteje v bankovcih celi znesek srebernega dnarja po njegovi popolni vrednosti, ga kmet debelo gleda, češ, saj vendar ni tako slabo, imeti cel kup srebernih dvajsetíc!

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Marburga na Martinovo. Š. Posestniki vinogradov, kateri niso še obrali, z žalostnim obrazom hodijo po svetu. V vinogradih naših je še dosti grojzda potergati.

Večji posestniki so komaj polovico spravili na prešo, ker je sneg zadnji dan oktobra se že prikazal in do 8. tega mesca prav globoko tersje zakopal. Nekteri so v snegu brali, al iz 42 Brent (put) komaj polovnjak (pol štertinjaka) dobili. Drugi pa čakajo lepšega vremena. Tako, na priliko, so presvetli nadvojvoda Janez prepovedali svojemu vinogradniku, naj ne bere, dokler toplo vreme grojzdja ne otali. Tudi v Lutomerškem je več kakor polovica za brati ostalo. Nekdo je prerajtal, da je grojzdja na Štajerskem v vsem skupaj še za kakih 20,000 štertinjakov pod nemilim nebom. Cena letošnjemu vinu ni velika; vina iz slovenskih goric so od 36—40 gold. štertinjak.

Iz Goriškega 6. listopada. Skorej bi človek mislil, da pri nas nismo Slovenci; tako poredkoma se od naših krajev v „Novicah“ kaj bere. Res, da v naših gorah se ne godijo reči kakor v Parizu, pa vendar zadnji na svetu tudi nismo. Saj nas poslednji vihar tudi pozabil ni. Najstarši ljudje ne pomnijo, da bi bil sever kdaj tako hudo razsajal, kakor zadnji dan pretečenega in prvi dan tega mesca. Jaz sem z lastnimi očmi vidil zidane kozolce do tal poderte. Po čepovanski dolini so hiše večidel vse odkrite, sto in sto smrek je izruvanih; ajda, ki je še po kozolcih bila, je na vse strani raznešena, da še semena ne bo. Ker sem ravno zgorej čepovanske doline opomnil, hočem tukaj še par besedic od nje govoriti. Mislim namreč, da je bila po nji stara rimska cesta v Kranj: Iz Gorice gor gor (Gargaro) do Pštale-v (postaja-statio), če pa v un (Čepovan) na Vrata (ime izhoda v idrijsko dolino), v Tribuša („in tribus aquis“, ker se tam tri vode stekajo), dalje poleg Idrice in čez gore v Terbije („tres viae“, in resnično se tam tri poti zedinijo) po poljanski dolini v Kranj. Na Vojskem nad Idrico je mesto, kteremu „taborišče“ pravijo. Morda od vsega tega kdo kaj več vé? Koliko je moje misli pravega, drugi sodili bodo. Z Bogom! Verhovski.

Iz Gradca 15. nov. Tukaj se je nekoliko slovenskih rodoljubov zbralo, ki nameravajo v prihodnjem letu cel venec slovenskih igrokazov (teatralnih iger) na svetlo spraviti. Berž ko se bo toliko naročnikov nabralo, da se bodo tiskarski stroški splačali, bodo igrokazi v natis tekali, iz kterega bo redno vsaki mesec po eden izhajal. Igrokazi niso izvirni, vendar pa so za naš narod tako lično prikrojeni, kakor da bi že njih izviri nalaš za-nj spisani bili. To počenjanje je sedanjim časom čisto primerno in bi utegnilo se prav dobro povesti. Srečo dobro!

Iz Železnikov 6. listopada. — Da mi ne zastane preveč pero, naj Vam, ljubljene „Novice“, zopet enkrat pišem par verstic. — Lepe urice letošnje jeseni, kterih bi se bili radi še dolgo veselili, so nenadoma hitro potekle. Že pretečeni teden je po dolgem deževji pričel pihati silen in tako merzel sever, kakor da bi bil napeljan po cevih neposrednje iz same merzle ruske Sibirije, — bil je prav za kače vganjati. Ne zadovoljen s tem, da se je mokra zemlja vsled njegovih merzlih poljubov skercila v terdo ledeno skorijo, mu tudi kozolci, ki so še plodno ajdo hranili pod svojimi strehami, kakor tudi visoke drevesa niso bile po volji. Ajdo je razmetal zopet, od kodar je prišla, po poljih; kozolci in drevesa pa tudi ležijo sèm ter tje kakor da bi jih bil polomil sam štempihar. Naši kmetje, ki večidel bolj zadenejo vreme kakor vsaki pratikar, so koj rekli: „na veter bomo dobili sneg“, in res, kar zavihalo se je krog gorá, in bilo je belo vse. Pa kaj! verhuncom visocih pečin in gorá se kaj tacega o tem času že podá, le ravnine bi se bile radovale še dalje rade lepe zelene odeje, toliko več, ker mnogo kuhe in zeljenadi je bilo še domu spraviti. Pa vse naše želje niso ustavile merzlega zimskega strica; prikoráčil jo je v ravnine, zagernil jih s svojim belim plajšem ter zasul ljudem mnogo kuhe, ljubi živinici pa pašo, in kar je še veliko huje, večidel tudi zimsko steljo. Ako sneg že zdaj obleži, česar se je zlo bati, bo za marsikaj dosti

čudna. Kje je še Božič? kje pa še le sv. Juri? Nehotoma nas prešine mraz po herbtu o tacihi mislih. Pa! — dobri in skerbni Gospodar nad nami more vse k našemu pridu obrniti; toraj zaupajmo va-nj! — Kakor menda povsod, tudi pri nas dela novi denar ljudem sive lase. Eden vé to od njega, drugi uno, največ pa jih je, ki vedo od vsega skupaj malo več ko — nič. Kaj pa tudi hočejo vediti, saj ga večidel še le po imenu poznajo! Smejati se človek mora, kakošne nekteri bašejo, in večkrat se spomnim resničnih besed, ktere je predlanskim neki človek v gosposki suknji svojemu družetu rekel: „preštej mi, brate, denar, da bom vedel, koliko imam.“ — Vendar, šale gori ali doli; ako hočemo resnico govoriti, bo se vteklo še dosti vode, preden se bomo ogniti mogli vsake pomote. Saj še take novosti imajo svoje težave, ki dotikajo le posamezne ljudi; kolikoveč pa še le te, ki zadevajo več ali manj vsacega človeka od prve bogatincove palače do zadnje še tako borne bajtice. Kakor je pa čas že mnogo družih reči prestrojil, bo polagoma tudi to reč spravil v pravi red. „Novicam“ gré hvala, da so nam to reč, kolikor je moč, po domače razjasnile, in res želeti je, da tistega poduka, ki je še na posebnih listih natisnjen, bi šlo kot listja in trave po deželi! — Ne morem se zderžati, opomniti še neke žalostne prigodbe, ki se je pripetila pretekle dni ne daleč od nas. Vseh Svetnikov dan se iz neke samotne hiše zmuzne natihoma malo, okoli 5 let staro deklice ravno tadaj, ko so drugi domači južinali, in se podá ne deleč proč na polje k ognju, poleg kterega so se poprej pastirji gredli. Sam Bog vé, se je li hotlo revše tukaj z ognjem igrati ali kaj. Mati punčko pogreši, gre gledat po nji, pa že jo sliši vpiti od dalječ. Na materni klic se zdaj deklica urnega teka proti domu spusti, pa — o groza in strah! svitel plamen punčko obdaja, kajti vsa obleka je v ognji. Mati ji hití sicer hitro na proti, pa prepozno! — vse opečeno je malo ur potem zdihnilo ubože po silnih mukah dušico v roke svojega Stvarnika. Žalostna in strašna smert! — Nisem pa tega zapisal, kakor da bi hotel s tem komu kako zanikernost ali nemarnost očitati; — velikokrat človeka nesreča zadene, ko se je naj manj nadja, posebno pa še pri otrocih, ki včasih vkljub vse pazljivosti zginejo varhom spred oči kot blisk. Opomniti hočem le s tem žalostnim izgledom velike nevarnosti slednjega, ki ima kaj opraviti z ognjem, naj si že je po potrebi ali nepotrebi, in ponoviti mu nauk, naj pri takih nesrečah ne beží, ampak vleže naj se na zemljo ter valja okrog in okrog, da tako ogenj na sebi zaduši. Da pa take nesreče, da namreč kdo tako rekoč živ zgori, niso nič novega, tega nas prepričujejo le prepogostoma časniki; kaj takega se lahko tudi vsakemu odraslemu zgodi, ako zgubi um, in si ne vé prav pomagati.

Jos. Levičnik.

Iz Jesenic na Gorenškem 8. nov. A. P. — Še huje morebiti kakor drugod se je tudi pri nas začel v saboto pred vsemi Sveti silen vihar in je gospodaril s strehami, drevjem in ajdo v stogih tako, da na vseh Svetnikov dan je bilo veliko ljudi prisiljenih na polji in na strehah delati kakor v delavniku. Ajda in še več družih reči je bilo tako strašno razmetano, da jih ni bilo mogoče nazaj spraviti. Dilje s streh so šle po zraku kakor listje. Ta strašna moč vetra pa ni povsod enako zadela; nekteri kraji so veliko več terpeli kot drugi, čeravno so bili blizo skupaj; kar se ljudem posebno čudno zdi, je pa to, da so v nekterih krajih močne drevesa in močni stogovi grozno polomljeni in ravno v tistih krajih je pa več starih in že trohnelih dreves in pa slabih stogov, ki so brez škode ostali.

Iz Ljubljane. Ker smo zadnjič povedali, kako so se obnesli letošnji učenci kmetijstva, moramo danes še tudi povedati od učencov kovaštva in živinozdravilstva, da jih bojo ljudje po deželi poznali. Med 22 učenci, ki jih je štela letošnja kovaška in živinozdravilska šola, so se skozi pol leta, kakor cesarska postava velevala, le samo

višjega kovaštva učili in preskušnje dobro prestali: Finkš Janez iz Toplice, Kapus Matevž iz Lesec, Zupan Jakob iz Beginj, — posebno dobro pa: Resman France iz Zgoš, Svetel Juri iz Podgira in Zajec Janez iz Drage. Kovači, ki so celo leto se kovaštva, zraven pa še tudi živinozdravilstva učili in so preskušnje iz obojega znanstva prav dobro prestali, so: Dornik Gašper iz Teržiča, Hafner France iz Dorfarjev in Juvan Tomaž iz Zagorja. Kot učenci kmetijstva so se tudi živinozdravilstva učili in preskušnje prav dobro prestali: Barborič Janez iz Luterskega Sela, Videmšek France iz Doba, in pa Simončič France iz Leskovca. Vsi drugi se še niso toliko izučili, da bi bili mogli že letos šolo zapustiti, ker naukov je preveč, in kdor ni dobro izučen, se mu ne more pismo dati, da je že izučen. Zato je treba razločke delati in ne vsakega že izučenega misliti, kdor je le v Ljubljani bil; pa treba je tudi razločevati med takimi, ki so se samega kovaštva učili, ker taki so sicer bolj ali manj dobri kovači, iz živinozdravilstva pa ne umejo nič. To moramo enkrat očitno povedati, da ne reče kdo: „saj sem bil v Ljubljani, znam vse.“ Le kar se je učil, to zna, družega ne.

Iz Ljubljane. Kakor se kaže, se bliža našemu morju ali mahu nova doba. Pervo dōbo, ki je nam že toliko dobrega naklonila in nam še zmiraj na tavžente dobička vsako leto donša in ga nam, če Bog dá, še v prihodnje donšala bode, imenujemo tisto, ko se je mah obdelaval za kmetijstvo. Možje, ki so se za blagor mahú v tem obziru trudili in se trudijo še dan današnji, so bili v našem listu že tolikrat imenovani, da jih vsak dobro pozna in vredno spoštuje. Druga dōba, ki se našemu mahu zdaj bliža, je dōba obertnijstva, to je, tista raba šote, po kateri se ima ona, vse drugač kakor dozdej, pripravna narediti za kurjavo, svečavo in še drugo rabo. Slišali smo, da gospod Baumgartner želí fabriko osnovati, v kateri se bojo svečava, olje in druge reči delale iz šote; ker pa o tem še nimamo dostojne vednosti, tudi ne moremo več govoriti. Al dosti več smo v stanu povedati od početja gospod Ambroževega, od ktereга smo že vidili take izdelke za kurjavo, da vse drugo proti temu je kakor noč in dan. Z mašino, tako pripravno kakor igrača, katero je dobil iz Pariza od umetnika in fabrikanta fizičnega, kemiškega in družega orodja gosp. A. Frekot-a, iz naše mastne šote (vsaka ni za to pripravna) se napravlja tako kurivo, da je zlo terdemu premogu podobno in da se sme misliti, da po vročini, ki jo tako napravljena šota v sebi ima, bi utegnila nadomestovati derveno oglje ali popolnoma ali bo saj blizo toliko zdala, kar se bo zvedilo po skušnjah, ki se bojo skorej naredile na debelo. Če bo skušnja to poterdila kar se zdaj po očéh upati more in za kar je imenovani mojster mašine porok, koliki dobiček za fužine, kovače, ključarje in vse, ki oglja potrebujejo, ker bo to kurivo tudi cenejše kakor oglje! Ena sama mašina, ki se brez truda prestavlja sèm ter tje, napravi na dan 90 centov suho vagane šote, tedaj v enem poletji okoli 18,000 centov, in le 10 ljudi potrebuje, 7 možkih, troje pa otrok. Toliko za zdaj od te nove naprave, od ktere, če bo vse tako po sreči šlo, kakor po lastnem prepričanju upati smemo, bomo še velikrat govorili. Pri tej priliki tudi še to povémo, da novi mlin, od naših molarjev prav dobro suhi mlin (Dampfmühle) imenovan, ker ga ne goni voda, ampak le hlap ali sopar, je že tako dodelan, da bo gospod Ambrož prihodnji teden že mleti začel, in s tem bojo na enkrat ob tla vse govorice tistih ljudi, ki se ne morejo povzdigniti čez staro kopito, in katerim ne gré v glavo, da bi tudi mi to mogli kar morejo drugi. Ker suhi mlini mejejo moko lepše memo družih, — ker vsaki dan prosimo v Oče našu „daj nam naš vsakdanji kruh“, tedaj se moke zmiraj dosti potrebovalo bode, —

in ker je Ljubljana na lepem središču za mnoge obertnijske početja, moremo tudi gosp. Ambroževemu mlinu prerokovati dobro srečo.

Iz Ljubljane. Kakor dunajski časnik „Presse“ pripoveduje, je gosp. Fr. Kwizda, apotekar v Korneuburgu v doljni Avstrii, čigar štupo za živino današnji „Oglasnik“ naznanuje, v poslednjem zboru pariškega društva zoper terpinčenje žival 27. rožnika t. l. s častno medaljo poslavljen bil. Je tedaj to že 3. medalja, kakor tudi „Oglasnik“ pravi, katero je prejel omenjeni gospod za koristnost svoje znajdbe. — Ravno smo slišali, da prečastiti stolni prošt gosp. Anton Kos so izvoljeni general-vikar.

Iz Ljubljane. Sledečim versticam, ker je odgovornost vso gosp. pisatelj sam s podpisom svojim na-se vzel, nismo mogli odreči prostora v našem listu: „Naj mi dovoli vredništvo, da očitno zabavljam, s katero je neznan dopisnik v 253. listu „Laib. Zeit.“ o zadevah novega dnarja vse tergovce na drobno omadeževal, tudi očitno overžem. Vsakega poštenega človeka so razžalile besede: „Mit den Kaffeesiedern und Detailverkäufern aber ist man durchaus nicht zufrieden“ itd. V svojem imenu in v imenu še več družih tergovcev moje verste (Detailverkäufer) moram naravnost reči, da to, kar dopisnik v omenjenem listu očituje, ni res! Da se je kje perve dni kaka pomota v neznanem prerajtovanju zgodila, ne tajimo; tudi utegne biti, da je kdo kaj pregrešil, — al zatega voljo „durchaus“ vsem čast jemati, je nespodobna pisarija, kateri se more vsak pošten človek resno zoperstaviti. Če dopisnik vé grešnike, naj jih imenuje; poštene ljudi naj pa pri miru pustí; če pa že zabavljati mora, naj bolje gleda, da se mu ne zgodi spet taka kakor takrat, ko je v hudem mrazu vidil, kar noben drug ni vidil, krajnske kuharce s „Bleistiftom in der Hand“ jajca in pa peteršilj prerajtovati v novi dnar.“

Janez Tavčer.

Novičar iz raznih krajev.

Iz Dunaja. C. k. ministerstvo je prepovedalo orožje in strelivo iz našega cesarstva voziti v Srbijo.

— Povedali smo, da je nova družba dunajskoteržaško železnico prevzela, in to je res, ker so 1. dan t. m. prejeli uredniki svoje plačilo že v imenu te družbe.

— Na dalje se je zvedilo, da mlajši blizo Hamburga ujetih Ogrov, ktera sta bila v Novem Jorku ponarejanja avstrijskih bankovcev deležna, jih je sam pomagal delati, stareji pa jih je le izdajal in je bil popred grajšak na Ogorskem, pa je v poslednji vojski ob vse svoje premoženje prišel; mlajši je služil pod Bemom, je bil od Rusov ujet in je šel pozneje na Turško. Ponarejeni bankovci pa imajo znamenje: J. N. 82,430.

— Pismo iz Dunaja nam naznanjuje, da ljudje za vročinsko boleznijo (močuhom ali tifusom) ondi tako zlo bolehalo, da en sam dan (12. novembra) so jih v samo občinsko bolnišnico prinesli 120.

Iz Českega. Iz Prage. V saboto, 13. t. m. je bil razgernjen spomenik rajnega maršala, grofa Radecki-ta o nazočnosti Njih Veličanstev cesarja in cesarice. Podoba slavnega maršala stoji v vojaški obleki, z golo glavo, v levici zastavo (bandero), v desnici pa maršalsko palico deržeč na vojakihs vsake verste. Radecki-tova podoba je čez 9 čevljev, podobe vojakov so 7 čevljev visoke. Vse podobe so bronaste, iz Piemontezom vzetih kanon vlite, katerih so presvitli cesar 100 centov za ta namen podarili. Maršalovo podobo je modeliral Emanuel Max, podobe vojakov pa njegov brat Jožef Max, vlil je pa vse podobe v Nürnberg-u mojster Burgschmiet. Vse podobe stojé na stalu iz likanega granita, v katerem je napis v českem in nemškem jeziku: „Maršalu Janezu Jožefu grofu Radecki-tu, vodju hrabre italijanske armade v letih 1848—1849. Društvo za umetnost na Českem v letu 1858.“